

Реферат на тему: "Думи мої, думи... (Літературний вечір за творчістю Тараса Шевченка)"

Тарас Шевченко

Літературний вечір

"Думи мої,

думи мої"

"Думи мої, думи мої"

(Літературний вечір)

1. Ведуча. Я вас вітаю з березневим днем. І все-таки зійдуть сніги, і нам привітно усміхнуться дерева своїм листям, трава і квіти. І прилетять гуси-лебеді.

Такого ж березневого дня колись принесли лемки до кріпацької хати маленького хлопчика. Його навали Тарасом. Ріс він швидко і дивувався красі, бо вмів її бачити.

2. (Шевченко-дитина):

Дивлюся, аж світає.

Край неба палає,

Соловейко в темнім гаї

Сонце зустрічає.

Тихесенько вітер віє,

Степи, лани мріють,

Між ярами над ставами

Верби зеленіють.

Сади рясні похилились,

Тополі поволі

Стоять собі, мов сторожа,

Розмовляють з полем.

3. Муза:

По діброві вітер віє.

Гуляє по полю,

Край дороги гне тополю

До самого долу.

Стан високий, лист широкий

Нащо зеленіє?

Кругом поле, як те море

Широке, синіє.

4. Муза: Ой діброво – темний гаю!

Тебе одягає

Тричі на рік... Багатого

Собі батька маєш.
Раз укрий тебе рясно
Зеленим покровом, —
Аж сам собі дивуєшся
На свою діброву...
Надивившись на донечку
Любу, молодую,
Возьме її та й огорне
В ризу золотую.
І сповіє дорогою
Білою габою, —
Та й спать ляже, втомившись
Журбою такою.

5. Шевченко-дитина:

В тім гаю,
У тій хатині, у раю,
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають.
Там матір добрую мою
Ще молодую - у могилу
Нужда та праця положила.
Там батько, плачучи з дітьми.
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині!

6. Ведуча: "Синові моєму Тарасові з спадщини після мене нічого не треба. Він не буде людиною абиякою, з його вийде або щось дуже добре або велике ледащо; для нього спадщина по мені... нічого не значитиме". По смерті батьків малого Тараса взяли під свої крила дві музи - Муза живопису і Муза поезії, — щоб зростити і повести у вічність.

7. Шевченко-дорослий: І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє:

Я не самотній, я не сирота, —
Єсть у мене діти, та де їх подіти?
Заховать з собою? - гріх, душа жива!
(Під запис пісні виходять "Думи" і шикуються "журавлиним крилом").

8. Учень: Думи мої, думи мої!

Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?

9. Учень: Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас, —
Де ж мені вас діти?
В Україну ідіть, діти,
В нашу Україну.

10. Дума: Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісінько мені.
І не помяне батько з сином,
Не скаже синові: "Молись,
Молися, сину, за Вкраїну
Його замучили колись".
Мені однаково чи буде
Той син молитися, чи ні.
Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять...
Ох, не однаково мені.

11. Учень: Довго, довго кров степами
Текла-червоніла.
Текла, текла та й висохла.
Степи зеленіють;
Діти лежать, а над ними
Могили синіють.
Та що з того, що високі?
Ніхто їх не знає,
Ніхто щиро не заплаче,
Ніхто не згадає.
Тільки вітер тихесенько
Повіє над ними.
Тільки роси ранесенько
Сльозами дрібними
Їх умиють. Зійде сонце,
Осушить, пригріє;
А онуки? Їм байдуже,
Багато їх, а хто скаже,
Де Гонти могила, —

Мученика праведного
Де похоронили?
Де Заліняк, душа щира,
Де одпочиває?

12. Учень: Таке диво... отут крові

Пролиито людської –
І без ножа. По тім боці
Твердиня й дзвіниця,
Мов та швайка загострена,
Аж чудно дивиться,
От по собі й читаю,
Що на скелі наковано:
Першому – Вторая.
Таке диво наставила.
Тепер же я знаю:
Це той Первий, що розпинав
Нашу Україну,
А Вторая доконала
Вдову сиротину.
...Тяжко, тяжко мені стало,
Так, мов я читаю
Історію України.
Лягло костьми
Людей муштрованих чимало.
А сльоз, а крові? Напоїть
Всіх імператорів би стало
З дітьми і внуками, втопить
В сльозах удовіх. А дівочих,
Пролитих тайно серед ночі!
А материних гарячих сліз!
А батькових, старих, кривавих,
Не ріки – море розлилось,
Огненне море!
Слава, слава
Хортам, і гончим, і псарям,
І нашим батюшкам-царям
Слава!

13. Учень: О боже наш милосердний!

О царя поганий,
Царю проклятий, лукавий,
Аспиде неситий!

Що ти зробив з козаками?
Болота засипав
Благородними костями;
Поставив столицю
На їх трупах катованих!
Не мені,
Великий господи, простому,
Судить великії діла
Твоєї волі. Люта зла
Не дієш без вини нікому.
Молюся, господи, помилуй,
Спаси ти нас, святая сило,
Язви язик мій за хули
Та язви мира ісціли.

14. Учень: Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що прокляну святого бога,
За неї душу погублю.

15. Учень: Схаменіться, недолюди,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну,
Розкуйтеся, братайтеся!
В чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя правда,
І сила, і воля.
Нема в світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претесе на чужину
Шукати доброго добра.
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!

16. Учень: А ти, моя Україно,
Безталанна вдово,
Я до тебе літатиму

З хмари на розмову.

17. Учень: Якби ви вчилися так, як треба,

То й мудрість би була своя.

Німець каже: "Ми моголи".

"Моголи! Моголи!"

Золотого Та мерлана

Онучата голі.

Німець скаже: "Ви слов'яне".

Славних прадідів великих

Правнуки погані!

І всі мови

Слов'янського люду -

Всі знаєте. А свої

Дасть бі... Колись будем

І по-своєму глаголать,

Як німець покаже

Та до того й історію

Нашу нам розкаже, —

Отоді ми заходимось!

18. Учень: Добре заходились...

А гвалту, а крику!

"І гармонія, і сила,

Музика, та й годі.

А історія!.. поема

Вольного народа!

Що ті римляне убогі!

Чортзна що - не брути!

У нас Брути! І Коклеси!

Славні, незабутні!

У нас воля виростала,

Дніпром умивалась,

У голови гори слала,

Степом укривалась!"

Кров'ю вона умивалась,

А спала на купках,

На козацьких вольних трупах,

Окрадених трупах!

Подивіться лишень добре,

Прочитайте знову

Тую славу. Та читайте

Од слова до слова,

Не минайте ані титли,
Ніже тії коми,
Все розберіть... та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї сини? Яких батьків?
19. Учень: Доборолась Україна
До самого краю.
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.
Замість пива праведную
Кров із ребер точать.
Просвітити, кажуть, хочуть
Материні очі
Современними огнями,
Повести за віком,
За німцями, недоріку,
Сліпую каліку.
Добре, ведіть, показуйте,
Нехай стара мати
Навчається, як дітей тих
Нових доглядати.
Показуйте!
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну.
20. Учень: Учітеся, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь,
Бо хто матір забуває,
Того бог карає,
Того діти цураються.
В хату не пускають.
Чужі люде проганяють,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому.
21. Учень: У всякого своя доля
І свій шлях широкий:
Той мурує, той руйнує,
Той неситим оком –
За край світа зазирає,
Чи нема країни,

Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину.
Той тузами обирає
Свата в його хаті,
А той нишком у куточку
Гострить ніж на брата.
А той, тихий та тверезий
Богобоязливий,
Як кішечка, підкрадеться,
Вижде нещасливий
У тебе час та й запустить
Пазури в печінки, —
І не благай: не вимолять
Ні діти, ні жінка.
А той, щедрий та розкішний,
Все храми мурує
Та отечество так любить,
Так за ним бідкує,
Так із його, сердешного,
Кров, як воду, точить!
А братія мовчить собі,
Витріщивши очі!
Як ягнята: "Нехай каже,
Може так і треба!"
Так і треба! Бо немає
Господа на небі!
А ви в ярмі падаєте
Та якогось раю
На тім світі благаєте?
Немає! Немає!
Мені здається, я не знаю,
А люди справді не вмирають
А перелізе ще живе
В свиню, або що, та й живе,
Купається собі в калюжі,
Мов перш купалося в гріхах.
І справді так,
Схаменіться люди,
Бо горе вам буде!
(Запис пісні "Рече та стогне Дніпр широкий").

22. Ведуча: Шевченко з'явився на світ весною, щоб стати совістю України, її

весною. Він народився 9 березня 1814 року.

23. Ведуча: А 9 березня 1914 року, незважаючи на заборону російських сатрапів столітнього ювілею – загрозу тюремного ув'язнення, — патріарх грузинської культури Акакій Церетелі скликав грузинських митців. Б'є восьма година вечора, вирує столичний театр опери і балету, асистенти-учні виводять під руки сімдесятичотирьохрічного Церетелі на сцену, зал затихає: патріарх прямує до центру сцени, де в обрамленні квітів височить портрет Великого Кобзаря України. Церетелі просить допомогти йому опуститися перед ним на коліна, і завмерлий зал чує, що уста великого мужа Грузії промовляють слова, які відразу стають крилатими: "Спасибі тобі, Батьку Тарасе, що ти навчив мене любити Грузію".

(Виходять "письменники" під звуки музики Л.Бетховена "Місячна соната").

24. Учень: Я, Іван Франко, український письменник, я обожаю Шевченка. Він був сином мужика – і став володарем у царстві духа.

Він був кріпаком – і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком – і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим.

Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможених армій.

25. Учень: Я, Юлія Віргінія, німецький перекладач, переклала твори Шевченка німецькою мовою і вважаю, якщо Котляревський на межі 18 і 19 століть підніс українську мову до рівня літературної, то велика заслуга Шевченка в тому, що він відкрив усю її велич і красу. Цим, а також оспівуванням героїчного минулого, пробудженням давніх ідеалів свободи, вихованням давніх ідеалів свободи, вихованням національної свідомості, Шевченко врятував свій народ від загибелі і заклав міцну основу для його славного культурного розвитку. Значення поезії Шевченка – не скороминуще, воно постійне, тому, що він поет не тільки пригнобленого українського народу, а й усього багатостраждального людства.

26. Учень: Великий Кобзар, який із титанічною силою висловив віковічні думи й сподівання талановитого, красивого душею, могутнього українського народу, безмежно дорогий нам, монголам, волелюбною поезією, непохитною вірою в сонячне майбутнє трудового народу. Я, Лхамсурен, сучасний монгольський поет.

27. Учень: Я, Альфред Курелла, німецький письменник стверджую, що Тарас Шевченко не має собі рівних у світовій літературі. Жодна країна не висунула такого поета, народного в справжньому розумінні цього слова, поета, який так повно, так правдиво і так безпосередньо передав настрої та думки широких мас поневоленого народу. Своєрідність поета саме в тому, що він, будучи дійсно зв'язаним із простим народом, не поривав цього зв'язку протягом всього свого життя, хоч досяг вершин наук того часу.

28. Учень: Я, Рокуел Кент.

Я американський художник і американець плоттю і кров'ю, але те, що я бачив із творів Шевченка-художника, і те, що я знаю про нього як про поета, викликає найглибші чуття щирого захоплення його талантом і творчістю. Я пишаюся цими

творами, немовби я сам українець. Ваш Шевченко – це мій Шевченко. Я люблю і ціную Шевченка.

29. Учень: Я, Назим Хікмет, турецький письменник, вважаю: до того часу, поки народи будуть воювати за свою національну незалежність і демократичні права, вірші Шевченка читатимуться на різних мовах.

Ну, а потім? Потім, коли на землі не залишиться жодного пригнобленого народу, жодної пригнобленої людини? Чи звучатимуть тоді пісні Шевченка? Звичайно, звучатимуть. Полум'яні пісні великого українського поета стануть для людей пам'яттю про далекі часи. Люди читатимуть Шевченка, знаходячи радість у тому, що їх внутрішній світ рідний красі тих гаїв, степів, місячних вечорів, що їх оспівав Шевченко в своїх поезіях. Поки б'ються серця людей, звучатиме і голос Шевченка.

30. Учень? (читає "Заповіт" під музику).

31. Усі разом: Ми тебе не забули, Тарасе!

1. Тамерлан – середньоазіатський правитель і завойовник.

2. Брути – Люцій Юній Брут (до н.е.) очолив повстання з трону Прутського царя Тарквінія Гордого. Марк Юній Брут – один з організаторів вбивства імператора Юлія Цезаря (до н.е.). Тут Шевченко назвав Брута як борця проти деспотизму.

3. Коклес – легендарний римський герой, відомий тим, що врятував Рим, сам-один обороняючи міст на річці Тібр від війська Прутського царя Порсни.

1а. Учень: Не на шовкових пелюшках,

Не у величному палаці –

В хатині бідній він родивсь

Серед неволі, тьми і праці.

22а. Учениця: Нещасна мати сповила

Його малого й зажурилась...

І цілу ніченьку вона

За сина-кріпака молилась.

22б. Учень: І Бог почув молитву ту,

І дав душі убогій силу,

І в руки хлопцеві вложив

Співецьку чародійну ліру.

* * *

Ось ми і перегорнули останню сторінку нашого літературного свята "Думи мої, думи мої" присвяченого Т.Г.Шевченку. Доторкнулися душею до палкого нескореного серця поета.

Думи й помисли Тараса Шевченка були про Україну, про її народ, його долю нещасливу.

То ж нехай заповіт великого Кобзаря стане заповітом для нас – зберегти мову народу, його звичаї, його пісні і пронести через віки у майбуття.